

Tilläggsyrkande

(D)

2021-10-22

Ärende nr: 2.1.18

Tilläggsyrkande angående – Redovisning av uppdrag att ta fram riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Bifalla att-sats 8 i yrkandet från Sverigedemokraterna

Yrkandet

Från Demokraterna ställer vi oss bakom stadsledningskontorets reviderade förslag. Vår bedömning utifrån beslutad struktur och pågående arbete är att förslagen 1-7 i yrkandet från Sverigedemokraterna kan tillgodoses. Däremot anser vi det viktigt att kommunfullmäktige bifaller förslag 8, dvs att aktivt arbeta med återvandring samt bättre samarbete med statliga myndigheter i deras arbete med att lagföra och utvisa våldsbejakande extremister.

Yttrande

(Miljöpartiet, Vänsterpartiet)

2021-10-13

2.1.20

Yttrande angående – Redovisning av uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Den reviderade riktlinjen innehåller små förbättringar, men det är fortfarande inte klarlagt vad som räknas som en koppling till våldsbejakande extremism. Risken för godtycklighet och därmed diskriminering kvarstår. Bedömningar om vad en koppling innebär i detta sammanhang, riskerar att baseras på fördomsbaserade lokala riktlinjer och beslut.

Det skulle vara väldigt svårt för stadens alla nämnder och bolag att både praktiskt och etiskt tillämpa riktlinjen i den form som föreslås. Det finns en rad juridiska och etiska tveksamheter kopplade till att upptäcka personer med koppling till våldsbejakande extremism. Nämnder och bolag i Göteborgs Stad skulle vara betjänta av en tydlig formulering som inkluderar en vägledning för att kunna tolka riktlinjen, så att det blir tydligt vilka verktyg som får användas och vilka avvägningar staden som arbetsgivare behöver göra. Behoven av att till exempel utveckla rekryteringsprocessen måste noggrant vägas mot de medborgerliga fri- och rättigheterna liksom fri- och rättigheter för presumtiva medarbetare.

Vi rödgrönrosa anser mot bakgrund av detta att riktlinjen i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings i dess nuvarande form innehåller för stora brister för att kunna implementeras på ett rättssäkert sätt, och kan därför inte ställa oss bakom den.

Yttrande

M, L, C, KD

2021-10-13

2.1.20

Yttrande angående – Yrkande från SD angående Redovisning av uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Yttrandet

Stadsledningskontoret har idag en planeringsledare (strategisk samordningsfunktion) med särskilt fokus på våldsbejakande extremism. Denna funktion fördes över 2019 från Social resursförvaltning. Därutöver deltar stadsledningskontoret i flera nätverk i området såsom Center mot våldsbejakande extremism, Försvarshögskolan, Nordic Safe Cities och ett internationellt nätverk Radicalisation Awareness Network. Kontoret bibehåller även kontakt mellan storstäderna och Sveriges Kommuner och Regioner.

Stadsledningskontoret jobbar med att utveckla utbildningsmaterial och har dialog med förvaltningarna i staden och planerar också att utveckla samordningsforum inom trygghet, brottsförebyggande samt motverka organiserad brottslighet, där våldsbejakande extremism är en del av arbetet.

Uppdraget om våldsbejakande extremism ligger som en del av Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet där kontoret samarbetar med flera myndigheter bland annat polisen, Säpo och Åklagarmyndigheten. Med hänvisning till arbetet som bedrivs av stadsledningskontoret inom området våldsbejakande extremism, bör yrkandet från SD avslås.

Yrkande
2021-10-08

(Vänsterpartiet, Miljöpartiet)

Ärende 2.1.20

Yrkande angående –Redovisning av uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Stadsledningskontorets förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering remitteras till föreningar och samfund som kan antas beröras av riktlinjen eller ha värdefull kunskap kring frågorna inklusive Interreligiösa rådet i Angered, Segerstedtinstitutet samt Antidiskrimineringsbyrån Väst.

Yrkandet

När riktlinjen remitterades från kommunstyrelsen yrkade vi rödgrönrosa på att ärendet skulle återremitteras till stadsledningskontoret för att riktlinjen behövde omarbetas. Vi kan konstatera att många av remissinstanserna lyfter de farhågor vi också poängterade, nämligen att riktlinjen är svår att tillämpa och riskerar att leda till diskriminering. Även om riktlinjen nu har reviderats på några mindre punkter så anser vi att detta inte är tillräckligt. Exempelvis har formuleringar som ”organisationer som kan ha koppling till våldsbejakade extremism” bytts ut till ”organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism”. Det är en liten förbättring, men det är fortfarande inte klarlagt vad som räknas som en koppling och risken för godtycklighet och därmed diskriminering kvarstår.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism har bättre förutsättningar att bli framgångsrikt med en tydlig riktlinje som också är förankrad i civilsamhället. I den lägesbild kring arbetet mot våldsbejakade extremism som presenterades för kommunstyrelsen i februari 2021 står att ”samverkan mellan olika aktörer inom staden och med andra myndigheter och civilsamhälle är av stor vikt”. Trots detta så nämns inte civilsamhället på något sätt i riktlinjen. Genom Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism så har en referensgrupp skapats där organisationer och aktörer från civila samhället i Göteborg som representerar grupper som riskerar att utsättas för rasism ingår. De medverkande organisationer kan utgöra lämpliga remissinstanser för riktlinjen mot våldsbejakande extremism och radikalisering men vi anser att det är en bedömning som stadsledningskontoret är bäst lämpade att avgöra.

Yrkande

2021-09-24

Ärende nr 2.1.7

Yrkande angående – Redovisning av att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. I riktlinjen i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings läggs en rubrik till om **Samverkan och samordning**, där det framgår tydligt att en strategisk samordningsfunktion för våldsbejakande extremism inrättas inom stadsledningskontorets säkerhetsavdelning.
2. Samordningsfunktionen inom SLK:s säkerhetsavdelning ska på strategisk nivå leda och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism, samt vara kontaktytan mot nationellt och internationellt samarbete.
3. Samordningsfunktionen ska rikta sig mot stadens förvaltningar och med socialnämnderna som utgångspunkt för att ge trygghetsstöd i Göteborgs olika bostadsområden.
4. Säkerhetsavdelningen inom SLK ska på en övergripande nivå koordinera det trygghetsskapande arbetet såväl internt som externt med polismyndighet och räddningstjänst, för att kunna bemöta en förhöjd risk.
5. Attentat, oavsett bakomliggande motiv, hanteras inom ramen för kommunens krisledningsorganisation och krishanteringsarbete.
6. I riktlinjen i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings ska en rubrik om **Utbildning** ingå, där det tydligt framgår hur utbildningsinsatserna tas fram och genomförs.
7. Utbildningsförvaltningen utvecklar verksamheten med elevstödjare och ser över möjligheterna till att få in flerspråkiga personer som lär ut svensk kultur och anpassning till det svenska samhället.
8. I riktlinjen ska framgå att Göteborgs Stad aktivt arbetar med återvandring samt via kontaktytor på nationell nivå med att lagföra och utvisa våldsbejakande extremister.

Yrkandet

Samverkan och samordning

Ett nära samarbete mellan myndigheter, organisationer och civilsamhället är av största vikt. Uppdraget från stadsledningskontoret ska utgå från att på en strategisk nivå leda

och samordna arbetet mot våldsbejakande extremism, samt ge stöd till förvaltningar och bolag. Funktionen ska på en övergripande nivå samordna arbetet internt och med externa parter som polismyndighet och räddningstjänst.

Ett operativt samordningsansvar från SLK ihop med socialnämnderna blir viktig för att fylla en funktion vad gäller tryggheten i kommunens alla bostadsområden. Samtliga förvaltningar har inom sina områden ett ansvar att arbeta med frågor kring våldsbejakande extremism, samt ett ansvar för att tillräckliga resurser avsätts för det förebyggande arbetet inom våldsbejakande extremism.

Samordningsfunktionen inom stadsledningskontoret ska aktivt delta i det nationella samt internationella samarbetet

RAN (Radicalisation Awareness Network) är ett nätverk under Europakommissionen med uppdrag att motverka radikaliserings, terrorism och extremism för att hämta och delge kunskap och erfarenheter med andra länder.

Århus och Köpenhamn i Danmark, nämns ofta i diskussioner om lyckade exempel i arbetet mot våldsbejakande extremism och då framförallt islamistisk extremism. Den strategiska samordningsfunktionen på SLK kan mycket väl ta del av fördjupade kunskaper från hur man arbetar i dessa kommuner och andra lyckade exempel. Både när det gäller att förhindra personer att delta i våldsbejakande verksamhet och att hantera personer som deltagit.

Utbildning - ingen tid kvar för naivitet.

Stadsledningskontoret har också i uppdrag att ta fram utbildning som riktar sig till stadens anställda med syfte att förebygga radikaliserings och våldsbejakande extremism. Avgörande för ett framgångsrikt arbete är att kunskapsnivån inom området höjs.

I första hand är det personal i första linjen i kommunen som behöver utbildning: Lärare, förskollärare, fritidsgårdspersonal, samt personal inom socialförvaltningen, även bostadsbolag och föreningsadministratörer behöver utbildning.

Utbildningsmaterialet ska innehålla kunskap om olika extremistmiljöer, stöd för dialog med unga samt stöd för samverkansgrupper ute i landet. Materialet ska syfta till att förebygga radikaliserings hos unga genom att, med hjälp av stödjande och förebyggande samtal, stärka ungas motståndskraft mot extrema budskap och erbjuda andra vägar till inflytande.

Hos Samordnaren mot extremism.se står att läsa om sådant som rör just våldsbejakande extremism, men även om det förebyggande arbetet som Regeringen, säkerhetspolisen och Brå arbetar med. Samordnaren mot extremism¹ ger en god första grund till utbildningsmaterial som innehåller kunskap om olika extremistmiljöer, stöd för dialog med unga samt stöd för samverkansgrupper ute i landet.

Det förebyggande arbetet med unga människor är inte ett kortsiktigt arbete, det kräver insikt och god kunskap. Det individuella riskbeteendet kan jämföras med motsvarande för kriminalitet eller missbruk. Det vill säga ett beteende som omedelbart eller på sikt kan medföra skador för en själv eller andra.

Utbildningsförvaltningen bör utveckla verksamheten med elevstödare och se över möjligheterna till att få in flerspråkiga personer som lär ut svensk kultur och anpassning till svenska samhället. Det är viktigt att få in både kvinnor och män som elevstödare.

¹ <https://www.samordnarenmotextremism.se/>

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2021-09-01

Diarienummer 0887/19

Handläggare

Zan Jankovski

Telefon: 031-368 01 55

E-post: zan.jankovski@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Kommunstyrelsens uppdrag 2019-05-29, § 431 till stadsledningskontoret, att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering, förklaras fullgjort.

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering, i enlighet med bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antas.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2021-03-03, § 158, att utan eget ställningstagande, remittera stadsledningskontorets förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering till samtliga nämnder och styrelser. Samtidigt beslutades det att komplettera remissunderlaget med förslag till nya åtgärder för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Av remissinstanserna tillstyrker tjugofyra riktlinjen, fyra avslår och en avstår från att lämna ett yttrande. Åtgärderna bedöms adekvata av de remissinstanser som särskilt kommenterat dem.

Vid sammanställningen av remissvaren framkommer att stadens nämnder och styrelser ställer sig positiva till att arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering intensifieras och sker mer samordnat med tydliga ansvarsområden. Samtidigt lyfts riskerna med att den praktiska tillämpningen av riktlinjen skulle kunna innebära att grundläggande mänskliga rättigheter åsidosätts. Det framhävs även en risk för att arbetet inte sker likartat i hela staden. En ökad kunskap och centralt stöd efterfrågas av flera nämnder.

Stadsledningskontoret har utifrån remissvaren gjort vissa förtydliganden i riktlinjen. Dessa syftar till att öka tydligheten samt minska risken för diskriminering och osakliga antaganden. Ansvaret på respektive nämnd och styrelse kvarstår vilket innebär att det lämnas utrymme till verksamhetsanpassat arbete. Kommunstyrelsens ansvar som stöd i form av grundläggande utbildning har tillförts riktlinjen.

Bedömning ur ekonomisk dimension

De insatser som sker för att motverka våldsbejakande extremism och radikalisering sker framförallt inom ramen för kommunens grunduppdrag och bedöms ingå inom den ekonomiska ramen för dessa. Flera remissinstanser anser att nya riktlinjer kring nämndernas ansvar bör kostnadsberäknas då den ökade ambitionsnivån som riktlinjen ger uttryck för bedöms påverka förvaltningarnas ekonomiska situation. Flera uppger att ansvaret som ges nämnder och styrelser gällande ökad kunskap och utbildningsnivå kan ge ökade kostnader. Detta gäller särskilt de nämnder och styrelser som förväntas ge en fördjupad kunskap till vissa yrkesgrupper. Några remissinstanser bedömer det svårt att kostnadsberäkna utbildningsinsatser innan behovsinventeringen är genomförd. Insatser för att öka kunskapen om våldsbejakande extremism och radikalisering är en åtgärd som kan variera i omfattning och kostnad utifrån nuläges- och ambitionsnivå. Eventuell ytterligare kostnader kan tillkomma för de nämnder som enligt riktlinjen får ansvar för att ge fördjupad kunskap till medarbetare. Stadsledningskontoret bedömer dock att dessa kostnader bör hanteras inom befintlig budgetram.

Socialnämnderna bedömer i remissvaren att de föreslagna åtgärderna och de ansvarsområden som tillfaller socialnämnderna kan kräva extra resurser för frågorna om våldsbejakande extremism och radikalisering. Socialnämnderna har i kommunfullmäktiges budget fått uppdraget att stärka insatserna riktade mot barn och unga som vistas i våldsbejakande extremistiska miljöer. Stadsledningskontoret bedömer att majoriteten av insatserna som riktas till socialnämnderna kan utföras inom ram, då nämndernas arbete med Trygg i är en utgångspunkt.

Kommunstyrelsens ansvarsområden enligt riktlinjen bedöms rymmas inom budget. Stadsledningskontoret bedömer att det är ett tydliggörande av ansvarsområden som härrör från kommunstyrelsens beslut 2019-05-29 § 431.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

De våldsbejakande extremistiska miljöerna och individer med kopplingar till dessa påverkar göteborgssamhället på olika sätt. Genom att synas, sprida propaganda och desinformation vill man påverka och polarisera samhället med syfte att ställa grupper och individer mot varandra, skapa misstro och minska tilliten till samhällets institutioner.

Enligt artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ska barnets bästa beaktas i alla åtgärder som rör barn. Det är därför viktigt med ett barnrättsperspektiv i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Närvaron i den vardagliga miljön av kriminella nätverk, organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism utgör en risk att det skapas en negativ uppväxtmiljö som påverkar barn och unga särskilt hårt. Det finns därmed en risk att barn och unga rekryteras in i dessa miljöer. Barn och unga drabbas även av att föräldrar, vårdnadshavare, andra familjemedlemmar och släktingar lever i kriminella och/eller våldsbejakande extremistiska miljöer. Barn och unga har rätt att känna sig trygga i sin stad och ska ges möjlighet att kunna röra sig fritt.

De olika våldsbejakande miljöerna agerar och riktar in sig på olika bostadsområden utifrån var de tror att de kan få mest inflytande. Generellt är påverkan tydligast i de socioekonomiskt svagare bostadsområdena. Lägesbilden visar också på att hot och våld mot funktioner som arbetar för att upprätthålla demokratin förekommer. Dessa riktar sig mot såväl tjänstepersoner som aktiva inom föreningslivet, trossamfund och andra organisationer inom civilsamhället. I förlängningen finns det risk att medborgares grundläggande fri- och rättigheter begränsas eller i värsta fall hotas. Ett samlat arbete mot våldsbejakande extremism bedöms ge positiv påverkan för utvecklingen i stadens utsatta områden.

På individnivå utgör radikaliserings och i förlängningen rekrytering in i våldsbejakande extremism ett problem. Det finns flera olika typer av riskgrupper och riskindivider som är måltavlor för propaganda, rekryteringsförsök och påverkan från de olika våldsbejakande extremistiska miljöerna. Särskilt utsatta och sårbara grupper är barn och ungdomar, personer med psykisk ohälsa, kognitiva funktionsnedsättningar samt i växande grad även kvinnor.

En utmaning i att utforma tydliga och kraftfulla riktlinjer är att tänkbara åtgärder som är avsedda att skydda samhällliga rättigheter, samtidigt riskerar att begränsa andra grundläggande mänskliga rättigheter. Det kan till exempel handla om rätten till åsikts-, yttrande- och föreningsfrihet liksom religionsfrihet, rätten att inte utsättas för diskriminering, samt skyddet för hur personliga uppgifter efterfrågas och hanteras. Detta är en synpunkt som varit återkommande i remissvaren. Stadsledningskontoret bedömer att föreliggande förslag till riktlinjer har tagit ovanstående gränsdragningar i beaktande och inte bidrar till att begränsa de grundläggande rättigheterna.

Bilagor

1. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2021-03-03 § 158
2. Sammanfattning över inkomna remissvar
3. Förändringar i tidigare förslag till riktlinje
4. Förslag till Göteborgs Stads riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 30 mars 2021 att remittera stadsledningskontorets förslag till riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikalisering samt förslag till åtgärder på remiss till samtliga nämnder och styrelser. Stadsledningskontoret redovisar i detta tjänsteutlåtande inkomna remissvar och förslag till reviderad riktlinje. Remissinstansernas yttranden finns i sin helhet på stadsledningskontoret.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2019-05-29, § 431, att ge stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Syftet var att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och stadens nämnder och styrelser. I kommunfullmäktiges budget för 2020 fick kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med relevanta aktörer och utifrån nuvarande lägesbild över radikalisering och våldsbejakande extremism i Göteborg, ta fram förslag till nya åtgärder för att motverka den extrema miljön och förebygga radikalisering. Lägesbilden som redovisades i dnr 0330/20 utgjorde ett underlag till de förslagna åtgärderna och riktlinjen.

Stadsledningskontorets förslag till riktlinjen redovisades till kommunstyrelsen 2021-02-10 § 21. Kommunstyrelsens beslutade 2021-03-03 § 158, att remittera stadsledningskontorets förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering till samtliga nämnder och styrelser. Stadsledningskontoret fick samtidigt i uppdrag att komplettera remissunderlaget med förslagen till nya åtgärder för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering som redovisas under rubriken ”Förslag på åtgärder med anledning av läges- och hotbilden” i syfte att stämma av hur väl de föreslagna riktlinjerna samt arbetet i dag fångar upp dem.

Svarstiden för remissen bestämdes till 2021-06-30.

Omvärldsbevakning

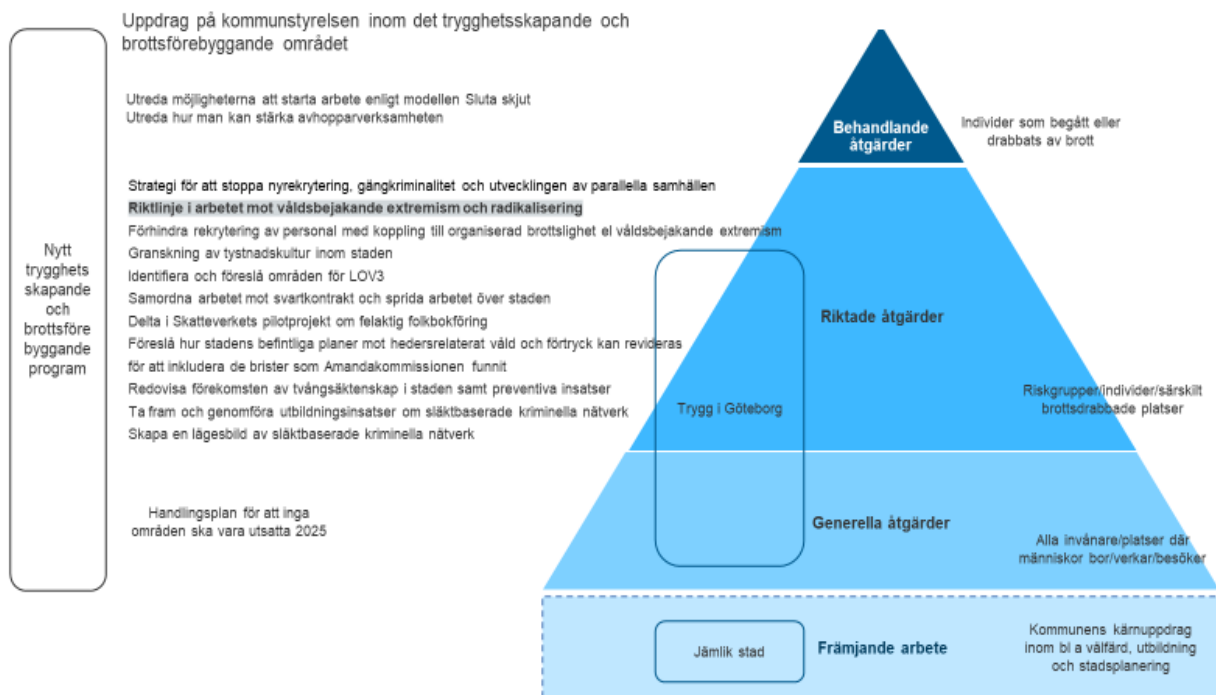
Center mot våldsbejakande extremism (CVE) har ett uppdrag i att stödja och bistå kommuner i sitt arbete mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Göteborgs stad ingår i de nätverk bestående av andra kommuner som leds av CVE. Inom ramen för detta arbete får staden bland annat stöd och vägledning i att ta fram styrande dokument, lägesbilder och metodutveckling avseende arbetet med individer och radikalisering.

CVE erbjuder också utbildningar, initierar forskning, tar fram faktakunskap och bedriver en systematisk omvärldsbevakning gällande de våldsbejakande extremistiska miljöerna i Sverige och internationellt.

CVE planerar att fram ett bedömningsstöd som kan utgöra ett verktyg för kommuner i att individers riskbeteende avseende radikalisering. En pilotverksamhet för att prova metodiken planeras att starta under hösten 2021.

Kommunstyrelsens angränsande uppdrag

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, daterat 2020-12-15, som följde med det tidigare förslaget till riktlinjer mot våldsbejakande extremism och radikalisering, ger en överblick över angränsande beslut och uppdrag. Sedan dess har kommunstyrelsen utdelat ytterligare uppdrag som påverkar arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering.

En teoretisk utgångspunkt i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet är en uppdelning utifrån preventionsnivåer. Det handlar om generella, riktade och behandlande åtgärder. Generella åtgärder riktar sig till alla invånare och platser där de bor, verkar och som de besöker. Riktade åtgärder fokuseras till riskgrupper, individer eller särskilt brottsdrabbade platser och behandlande åtgärder till dem som har begått eller drabbats av brott tidigare. Grunden i det kommunala arbetet är dock det ständigt pågående främjande och trygghetsskapande arbete som sker genom kommunens kärnuppdrag inom bland annat utbildning, fritidsverksamhet, socialtjänst och stadsplanering.

Inom stadsledningskontoret hanteras för närvarande ett flertal uppdrag som tillsammans syftar till att göra Göteborg till en tryggare och säkrare stad. Stadsledningskontoret har hanterat uppdragen gemensamt för att säkerställa att uppdrag och insatser sker samordnat. Kommunfullmäktige har gett kommunstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda nämnder och styrelser ta fram en handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta år 2025. Handlingsplanen fokuserar på åtgärder som återfinns bland generella åtgärder som riktar sig till alla som bor i Göteborgs Stads utsatta områden. Fokus i planen är insatser till barn och unga. Stadsledningskontorets förslag till handlingsplan redovisas till kommunstyrelsen den 29 september 2021.

I kommunfullmäktiges budget 2021 fick kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig strategi för att stoppa nyrekrytering, gängkriminalitet och utvecklingen av parallella samhällen i Göteborg. Strategin utgörs primärt av så kallade riktade åtgärder, där arbete med vissa grupper och individer prioriteras för att öka tryggheten och minska brottsligheten i staden. Uppdraget ska redovisas till kommunstyrelsen kvartal fyra 2021.

Kommunstyrelsen behandlade den 16 juni 2021, § 504 stadsledningskontorets redovisning av uppdraget att säkerställa att stadens rutiner för nyanställning av fast och vikarierande personal förhindrar rekrytering av personer med av polisen, säkerhetstjänst eller annan rättsvårdande myndighet konstaterad koppling till organiserad brottslighet

eller våldsbejakande extremism. I ärendet föreslås fullmäktige besluta om tre åtgärder för att skärpa rutinerna vid nyrekrytering. Ärendet är anmält till kommunfullmäktige i september.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-03-31, § 260, att sända ut förslaget till trygghetsskapande och brottsförebyggande program till ett antal remittenter. Programmet innehåller strategier om att Göteborgs Stad ska förstärka sina kontrollfunktioner och samverka för att motverka våldsbejakande extremism. Göteborgs Stad ska rikta insatser till barn och unga i riskzonen för att hamna i kriminalitet, våldsbejakande extremism, drogmissbruk och andra riskbeteenden. Förslaget till program är remitterat och ska redovisas till kommunstyrelsen 2021-11-24.

Ovanstående uppdrag utgör en helhet, där staden parallellt arbetar med insatser på samtliga preventionsnivåer för att öka tryggheten och minska brottsligheten. Föreliggande riktlinjer i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings fokuserar på de riskmiljöer och särskilt utsatta arenor i staden som redovisades i lägesbilden.

Utöver de uppdrag som framgår av preventionstriangeln finns andra pågående uppdrag som har anknytning till föreslagna riktlinjer för våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Stadsledningskontoret har i uppdrag att ta fram utbildning och stöd som riktar sig till stadens anställda med syfte att upptäcka och förbygga radikaliserings och våldsbejakande extremism (dnr 1260/19). De kompetensbehov som framkommit i remissvaren är ett av underlagen vid planering av utbildning och stöd. Uppdraget ska återrapporteras i årsrapporten för 2021.

Kommunstyrelsen har ett budgetuppdrag som innebär att med stadens samtliga nämnder och styrelser säkerställa att kommunens lokaler eller mark inte hyrs ut till aktörer som tillåter häleri eller annan kriminell verksamhet. Stadsledningskontoret leder en arbetsgrupp som består av berörda förvaltningar och bolag som kartlägger rutiner för bakgrundkontroller och informationsinhämtning med andra myndigheter.

Stadsledningskontoret fick den 5 maj 2021 § 365 i uppdrag från kommunstyrelsen att granska styrande dokument och riktlinjer utifrån Justitieombudsmannens bedömning. I ett beslut från Justitieombudsmannen (JO) från 31 mars 2021 riktas kritik mot Göteborgs Stad för att ha agerat i strid med objektivitetsprincipen. Stadsledningskontorets granskning kommer i huvudsak fokusera på stadsövergripande styrande dokument som både innehåller och förutsätter att det finns kriterier för hur urval ska göras. Granskningen ska återrapporteras till kommunstyrelsen 10 november 2021.

Redovisning av remissvar från nämnder och styrelser

Stadsledningskontoret skickade 2021-03-18 förslag till riktlinje till samtliga nämnder och styrelser, varav de sistnämnda samordnades av klustermödrarna för besvarande. I remissutskicket ingick även att ta ställning till de åtgärder stadsledningskontoret redovisade i tjänsteutlåtandet, daterat 2020-12-15. Remissvaret skulle vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2021-06-30. Totalt har tjugonio remissvar inkommit. Revisorskollegiet och Nämnden för kretslopp och vatten har beslutat att avstå från att yttra sig.

Av remissinstanser tillstyrker tjugofyra riktlinjen och tre avstyrker. Remissvaren i sin helhet finns under ärendet dnr 0330/20.

Nedan följer en redovisning av remissvaren indelad utifrån mest förekommande synpunkter samt övriga synpunkter som framkommit i remissvaren. Fokus i redovisningen ligger på de problem, oklarheter och frågeställningar som lyfts i remissvaren samt principiella förändringar i riktlinjen. I bilaga 3 framgår samtliga ändringar.

1. Juridiska förutsättningar

Flera remissinstanser uttrycker viss oro att riktlinjen är för ospecifik för att säkerställa att arbetet mot våldsbejakande extremism bedrivs på ett korrekt sätt för medborgarna och pekar på att det skulle behövas en del juridiska klargöranden. Flera remissinstanser pekar på att riktlinjen i dess nuvarande utformning inte tillräckligt tydligt genomsyras av ett demokrati- och mänskliga rättighetsperspektiv. Man ser risker med att riktlinjens ambition att stärka förmågan i stadens verksamheter i arbetet mot våldsbejakande extremism kan riskera ett otillåtet förhållningssätt mot individer eller grupper utifrån grundläggande rättigheter och diskrimineringslagen.

För att kunna fullgöra de uppgifter och ansvar som riktlinjen pekar ut på ett rättssäkert och icke diskriminerande sätt pekar flera remissinstanser på behovet av att tydligare definiera begreppen "samröre med" och "kopplingar till" våldsbejakande extremistiska miljöer.

Remissinstanserna ser positivt på ökad samverkan för att motverka våldsbejakande extremism och radikaliserings men lyfter frågor kring vilken information som kan avhandlas i dessa forum, vilket även påverkar vilken funktion inom verksamheten som skall ingå i samverkan.

Stadsledningskontorets bedömning och genomförda förändringar i riktlinje

I Sveriges grundlag slås det fast att var och en ska, gentemot det allmänna, garanteras yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (2 kap. 1 § regeringsformen, härefter RF). I den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) finns liknande bestämmelser till skydd för olika grundläggande fri- och rättigheter. I grundlagen anges vidare att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttäcka saklighet och opartiskhet (1 kap. 9 RF). Bestämmelsen ger uttryck för en allmängiltig offentlighets- och objektivitetsprincip. Principerna om likabehandling och objektivitet innebär mot bakgrunden av de grundlagsstadgade fri- och rättigheterna att en enskild till exempel inte får särbehandlas på grund av personliga förhållanden såsom tro, livsåskådning, ras, hudfärg, ursprung, kön, nationalitet, om det inte finns rättsligt stöd för det.

Det finns undantag från flera av de grundläggande fri- och rättigheterna. Yttrandefriheten får till exempel begränsas genom lag med hänsyn till allmän ordning och säkerhet (2 kap. 23 § första stycket RF). Vid bedömandet av vilka begränsningar som får göras ska särskilt beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter (2 kap. 23 § andra stycket RF). Reglerna i brottsbalken (BrB) om till exempel uppvigling, hets mot folkgrupp, och förledande av ungdom (16 kap 5 §, 8 § respektive 12 § BrB) utgör begränsningar i yttrandefriheten som har ansetts förenliga med RF eftersom de skett med hänsyn till

allmän ordning och säkerhet. Även mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas i vissa fall genom lag bland annat med av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken (2 kap. 24 § RF). Sådana begränsningar finns i ordningslagen (1993:1617). Religionsfriheten är däremot absolut och kan inte inskränkas.

Mot bakgrund av lagstiftningen mot diskriminering kan en arbetsgivare inte välja fritt vem som ska anställas utan risk för att diskriminera den arbetssökande (2 kap. 1 § diskrimineringslagen (2008:567)). Diskrimineringsgrunderna är kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Om en arbetsgivare låter någon av följande grunder påverka beslutet om anställning kan det utgöra diskriminering.

Det finns sekretessbrytande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL) som en myndighet i vissa fall kan använda för att lämna en sekretessbelagd uppgift till en annan myndighet. Uppgifter kan i vissa fall lämnas till Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen för att förebygga brott (10 kap. 18 a-c §§ OSL). Även uppgifter rörande misstankar om begångna brott kan under vissa förutsättningar lämnas till dessa myndigheter och till Åklagarmyndigheten (10 kap. 21–24 §§ OSL). Därutöver finns en bestämmelse som kan tillämpas för uppgifter inom de flesta verksamheter, dock inte inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda (10 kap. 27 § OSL). Uppenbarhetskravet innebär dock att bestämmelsens användningsområde är begränsat. För det individbaserade arbetet finns även möjlighet att inhämta samtycke från den som skyddas av sekretessen (10 kap. 1 § OSL), vilket redan görs inom flera av stadens insatser.

Utifrån inkomna remissvar ser stadsledningskontoret behov av att tydliggöra vissa delar av riktlinjen. Riktlinjen syftar till att säkerställa ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och övriga nämnder och styrelser. I riktlinjen framkommer att kommunstyrelsens ansvarar för att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism. Samtidigt tydliggör riktlinjen att respektive nämnd och styrelse ansvarar för att säkerställa de rutiner, metoder och arbetssätt som behövs i den egna verksamheten, utifrån riktlinjens utpekade områden.

En bärande fråga i flera remissvar är hur staden ska hantera risken för diskriminering samt objektivitetsprincipen i relation till de föreslagna riktlinjerna. Justitieombudsmannen (JO) har vid några tillfällen prövat om kommuner brustit mot objektivitetsprincipen vid uthyrning av lokaler, ingripande i arrangemang i kommunens lokaler, ingripande mot affischering på kommunala anslagstavlor och spridning av information i kommunala lokaler. JO har i flera av besluten lyft fram att det är viktigt med fastställda riktlinjer eller rutiner för hur kommunen avgör vilka som ska få hyra kommunens lokaler för att urvalet inte ska komma i konflikt med de grundlagsfästa principerna om objektivitet och yttrandefrihet. De riktlinjer eller rutiner som fastställs måste vara generella till sin karaktär och får inte diskriminera mellan enskilda framställningar och framföranden på grund av deras innehåll. Mötesfrihet, demonstrationsfrihet och yttrandefrihet innebär att alla har rätt att mötas och yttra sig fritt. Dessa friheter kan begränsas om det krävs av ordnings- eller säkerhetsskäl i specifika fall till exempel vid risk för brott i form av uppvigling, förtal eller hets mot folkgrupp.

För att tydliggöra vikten av objektivitetsprincipen har stadsledningskontoret i det reviderade förslaget till riktlinjen kompletterat med att de rutiner gällande kontroll av föreningsbidrag och lokaluthyrning som de fyra socialnämnderna samt idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för att ta fram ska vara dokumenterade och icke-diskriminerande.

Begreppen ”samröre med” och ”koppling till” är svåra att definiera.

Stadsledningskontoret ser att respektive rutin bör innehålla en beskrivning av vad koppling till och samröre med kan innebära i den verksamhetsspecifika frågan.

Kommunstyrelsens ansvar enligt riktlinjen att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering i arbetet med riktlinjen innebär även vägledning i att definiera begreppen. Stadsledningskontoret har ändrat förslaget till riktlinje genom att stryka begreppet ”kan ha” koppling till eller samröre med våldsbejakande extremistiska miljöer. I föreliggande förslag till riktlinje tydliggörs att rutinerna som nämnderna ansvarar för inom sitt verksamhetsområde ska stärka förmågan att kontrollera och följa upp att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism. Den nya lydelsen syftar till att minimera risken för osakliga antaganden.

2. Ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen och övriga nämnder och styrelser

Majoriteten av remissinstanserna ställer sig positiva till en stadenövergripande riktlinje som pekar ut förvaltningars och bolags ansvar inom sitt mandat och beslutsområde. Flera remitterter belyser att ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och andra nämnder och styrelser behöver tydliggöras. En del remissinstanser efterfrågar ytterligare centralisering av ansvar, där det framförs fördelar med att frågor rörande riskhantering samordnas ur ett övergripande perspektiv i staden, likväl som frågor rörande vilken form av kartläggning som krävs för att säkerställa att bidrag inte betalas till föreningar med koppling till våldsbejakande extremism.

Flera remissinstanser noterar att kommunstyrelsen fått ansvaret för samverkan med myndigheter och organisationer på regional, nationell och internationell nivå. Det bedöms i flertalet fall adekvat, men i remissvaren pekas på att denna typ av samverkan även krävs i den egna verksamheten, exempelvis i tillsynsverksamhet. Detta då de i sina ansvarsområden är beroende av nära kontaktvägar och samarbete med nationella aktörer i de egna frågorna.

Remissinstanserna ställer sig positiva till ökad och förstärkt samverkan mellan förvaltningar och bolag och ser samverkan som en förutsättning för att lösa komplexa problem. Vikten av att samverkan sker i befintliga strukturer framhävs i flera av remissvaren. För att uppnå riktlinjens ambitioner och krav ser flera remissinstanser ett behov av att stadsledningskontoret tar ett större ansvar för en del av de åtaganden som pekas ut. Samordning bedöms viktig för att stadens nämnder och styrelser ska agera lika, för att säkerställa en helhetssyn och en likvärdig behandling. Exempel på sådana aktiviteter är stöd till förvaltningar och bolag i tillämpningen, ansvar för utbildning och kompetenshöjande insatser samt utveckling och uppföljning av arbetet. Ytterligare områden där ökad samordning av kommunstyrelsen efterfrågas är att ta fram och utveckla metoder, implementera rutiner och arbetssätt som en del i att efterleva krav i riktlinjen. I

föreslagen riktlinje bedömer en del remissinstanser att det inte är tillräckligt tydligt hur samordning ska ske.

Stadsledningskontorets bedömning och genomförda förändringar i riktlinje

Stadsledningskontoret har reviderat riktlinjen med ett uppdrag till kommunstyrelsen om att ansvara för en grundläggande och uppdaterad utbildning om våldsbejakande extremism och radikaliserings. Den grundläggande utbildningen blir ett viktigt underlag i nämndernas och styrelsernas fortsatta arbete med att identifiera risker och kompetensbehov.

Samverkan på nationell nivå sker redan inom ramen för flera verksamheter, vilket riktlinjen inte bör reglera bort. Stadsledningskontoret har således kompletterat samtliga nämnder och styrelser ansvar att inom ramen för sin planering identifiera de samverkansstrukturer, såväl lokalt, regionalt och nationellt, som är relevanta för den egna verksamheten.

Den samverkansgrupp som kommunstyrelsen ansvarar för att etablera kommer att ta upp de frågor som lyfts inom förvaltningar och bolag kopplat till riktlinjen särskilt avseende det fortsatta arbetet med metoder och stödjande dokument som respektive nämnd och styrelse ansvarar för. Ytterligare frågor som kan avhandlas i en övergripande samverkansgrupp är trender och tendenser som uppmärksammas i kommunstyrelsens omvärldsbevakning. Informationen som avhandlas vid den stadenövergripande samverkan ska vara avidentifierad för att möjliggöra samverkan från alla förvaltningar och bolag. Samverkan gällande individer får fortsatt ske inom ramen för de verksamheter vars sekretessregler tillåter det. Majoriteten av stadens samverkan sker dock i andra forum, och kommunstyrelsens ansvar för strategisk samordning innefattar även att tillse att relevanta områden från befintliga samverkansstrukturer, såsom Trygg-I och Kunskapscentrum mot organiserad brottslighets nätverk.

3. Riktlinjens tillämpningsområde

Ett flertal remissinstanser bedömer riktlinjen svår att tillämpa då den lämnar många delar till förvaltningar och bolag att själva tolka och utveckla. Den framförs en risk att riktlinjerna kommer att användas olika i staden och inte ge den effekt som eftersträvas. Flera remissinstanser efterfrågar en ökad tydlighet för att riktlinjen ska ge ett adekvat stöd för handlandet i verksamheten.

Övergripande lyfts en svårighet i att utforma riktlinjer baserade på begreppet våldsbejakande extremism. Målgruppen återfinns inte sällan i andra av stadens antagna styrande dokument och det bedöms problematiskt att bedöma vilken riktlinje som ska användas i olika sammanhang.

Flera lyfter att riktlinjen förutsätter kunskap inom såväl våldsbejakande extremism och radikaliserings, som i juridiska och etiska överväganden. I remissvaren går att utläsa att flera remissinstanser inte anser sig besitta denna kunskap.

Förvaltningarna bedömer sig även fortsatt ha behov av centralt stöd av expertis, exempelvis för att uppdateras kring aktuell kunskap från forskning och beprövad erfarenhet. Det efterfrågas stödmaterial, stöd i att vidareutveckla och att hålla rutiner uppdaterade, stöd i utformande av kompetensutveckling och framtagande av praktiska metoder och verktyg för personalen.

Stadsledningskontorets bedömning och genomförda förändringar i riktlinje

Utifrån ovanstående synpunkter har stadsledningskontoret inte gjort några principiella förändringar i förslaget till riktlinje. Syftet med Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism är att nämnder och styrelser ska stärka sin förmåga i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Riktlinjen syftar också till att förtydliga nämnders och bolagsstyrelsers ansvar samt vilka funktioner och förmåga som krävs i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Området våldsbejakande extremism och radikaliserings präglas i stor utsträckning av en föränderlig och snabbt skiftande lägesbild på såväl lokal, nationell och global nivå. De insatser och åtgärder som Göteborgs Stad behöver göra för att motverka våldsbejakande extremism och radikaliserings behöver baseras på en aktuell lokal lägesbild baserad på kunskap, systematisk omvärldsbevakning samt via samverkan med olika samarbetspartners. Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd i att hantera händelser, enskilda ärenden eller i att ta fram lokala lägesbilder. För detta ska varje utpekad nämnd och styrelse ta fram de rutiner som krävs baserad på riktlinjen.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt riktlinjen för staden övergripande ledning, stöd till verksamheter, uppföljning och strategisk utveckling av Göteborgs Stads samlade arbete mot våldsbejakande extremism. Stadsledningskontoret har sedan 2019 en strategiskt samordnande funktion mot våldsbejakande extremism och radikaliserings placerad på Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet. Förutom ett övergripande uppdrag att värna och skydda demokratin så har Kunskapscentrum även uppdrag gällande arbetet mot organiserad brottslighet, motarbete otillåten påverkan, motarbete ekonomisk brottslighet och bidragsfusk samt ett arbete med avhoppare från olika former av organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism. Den strategiska samordnande funktionen mot våldsbejakande extremism och andra funktioner inom Kunskapscentrum kan utgöra ett stöd för förvaltningar och bolag i olika delar av de ansvarsområden och åtgärder som riktlinjen pekar ut.

4. Rekryterings- och anställningsprocessen

Flera remissinstanser pekar på att det föreligger svårigheter med att omhänderta uppdraget som handlar om rekryteringsarbetet och anställningsprocessen. Gällande regelverk och lagstiftning kring rekryteringar ger inte fullt utrymme att varken eftersöka kopplingar till våldsbejakande extremism hos sökande eller att använda sådan kunskap i urvalsarbetet. För att verksamheterna ska kunna omhänderta det utökade ansvaret kring rekryteringsprocessen som fördelades i riktlinjen, efterfrågas att regelverket tydliggörs i dessa delar.

I remissvaren efterfrågas underlag kring vilket lagstöd man utgår ifrån när det till exempel gäller vilken information om den enskilde som får efterfrågas vid rekrytering och under en pågående anställning. Det behöver också tydliggöras när informationen är relevant att inhämta och vem som får efterfråga.

Stadsledningskontorets bedömning och genomförda förändringar i riktlinje

I det ärende kommunstyrelsen beslutade om den 16 juni 2021 (dnr 1365/20) redogörs för de juridiska förutsättningarna till ytterligare kontroller, såväl utifrån grundlagsskyddade rättigheter, diskrimineringslagen som GDPR. I utredningen framgår att som offentlig arbetsgivare omfattas Göteborgs Stad av bestämmelsen i 1 kap. 9 § RF som reglerar att staden i sin verksamhet ska iaktta saklighet och opartiskhet. Det kravet gäller således

även vid anställning. Mot bakgrund av lagstiftningen mot diskriminering kan en arbetsgivare inte välja fritt vem som ska anställas utan risk för att diskriminera den arbetssökande (2 kap. 1 § diskrimineringslagen).

Om det genom offentliga dokument från rättsvårdande myndigheter går att konstatera att den arbetssökande har en koppling till våldsbejakande extremism kan detta underlag användas för att bedöma en kandidats lämplighet i samband med rekryteringsförfarandet. Om polisen, säkerhetstjänsten eller annan rättsvårdande myndighet lämnar muntliga uppgifter om en kandidat utan att det finns dokumentation som stödjer påståendena har arbetsgivaren inte något dokumenterat underlag att grunda beslutet om anställning på. För att Göteborgs Stad som arbetsgivare ska kunna använda uppgifterna från rättsvårdande myndigheter behöver dessa uppgifter kunna säkerställas. I annat fall riskerar Göteborgs Stad att inte leva upp till det grundlagsstadgade kravet på saklighet och opartiskhet i beslutet om anställning.

När en rättsvårdande myndighet kontaktar Göteborgs Stad och ger information om någon kandidat i rekryteringsprocessen behöver rekryterande chef således be om skriftligt underlag som stödjer de påståenden som framförs eller be om vägledning var arbetsgivaren själv kan hitta informationen för att få detta verifierat. Även uppgifter och publicerade inlägg på internet eller i sociala medier kan vägas in i bedömningen av om en individ är lämplig att anställas för en viss tjänst i Göteborgs Stad. I en sådan bedömning behöver alltid försiktighet iakttas för att inte riskera uteslutning mot bakgrund av någon av diskrimineringsgrunderna.

I ovanstående ärende föreslås tre åtgärder för att förhindra rekrytering av personer med konstaterad koppling till våldsbejakande extremism. Åtgärderna innebär en skärpning av stadens gemensamma anställningsprocess.

För att inte orsaka oklarheter kring vad stadens gemensamma arbete är i frågor rörande rekrytering har stadsledningskontoret reviderat riktlinjen. Gällande rekryteringsfrågan ska samtliga nämnder och bolagsstyrelser säkerställa en följsamhet till stadens gemensamma anställningsprocess.

5. Föreningsbidrag, kommunala bidrag och lokaler samt lägesbilder

Genomgående lyfter remissinstanserna upp ett behov av ett likvärdigt handläggarstöd och rutiner som förtydligar vilken information som är möjlig att efterfråga och använda sig av för att kunna göra en bedömning av vilka föreningar eller organisationer som kan vara problematiska. Frågan lyfts även vilken typ av beviskrav som ska ställas inför ett eventuellt avslag och hur frågan om individer vars familj, anhöriga eller vänner har samröre med de våldsbejakande extremistiska miljöerna men inte den enskilde själv.

En del förvaltningar pekar på att Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet kan och bör utgöra en funktion när det gäller bidragsgivarens möjlighet att eftersöka information om olämpligheter kopplade till den sökande föreningen, exempelvis samröre med brottsliga sammanhang/individer. Det har dock visat sig svårt att ta fram information som är tillräckligt säkerställd och dokumenterad, gällande till exempel kopplingar till våldsbejakande extremism, för att hålla som motivering till avslag. Stödjande underlag efterfrågas för att förstärka förvaltningarnas arbete med bidragsgivning för att säkerställa en likartad hantering i alla nämnder.

Flera remissinstanser lyfter vikten av att arbeta med att ta fram lägesbilder. En utmaning man pekar på är uppdraget som berör insamling, hantering och delning av information kring miljöer som har koppling till våldsbejakande extremism. Det bedöms i vissa fall oklart vilken information som ska delas och med vem, samt att information bör hanteras med försiktighet vilket skapar behov av att tydliggöra informationskanaler inom staden. Nämnder med ansvar för lägesbilder efterfrågar ytterligare information och stöd kring hur arbetet ska genomföras inom ramen för nuvarande lagstiftning och krav på offentlighet. Därutöver bör det tydliggöras vad informationen ska användas till och vilka aktörer som förväntas agera på informationen.

Stadsledningskontorets bedömning och genomförda förändringar i riktlinje

Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket RF). Därtill fastläs i artikel 8 EKMR att var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv. Skyddet för den personliga integriteten kan under vissa förhållanden inskränkas genom lag. Något lagstöd som ger kommunerna rätt att vid upprättandet av lägesbilder övervaka eller kartlägga den enskildes personliga förhållanden finns dock inte. Det innebär att nämnderna vid framtagandet av de föreslagna lägesbilderna inte kan övervaka eller kartlägga enskilda individers inblandning vid spridning av extremistiska idéer och företeelser i lokalsamhället. En lägesbild avser alltså inte enskilda individer, utan företeelser och extrema strömningar och åsikter som kan vara i omlopp i samhället.

I det tidigare förslaget till riktlinje framgick att det i lägesbilden skulle innehålla information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering där det finns misstankar om kopplingar till våldsbejakande extremism. Begreppet misstankar varit föremål för frågor i remissvaren och stadsledningskontoret bedömer att begreppet kan ge intrycket av att det är polisiära bedömningar som efterfrågas, varför begreppet har ändrats till signaler om kopplingar till våldsbejakande miljöer.

6. Övriga synpunkter på riktlinjen

Flera remissinstanser saknar ett tydligt demokrati- och medborgarperspektiv i riktlinjen. Arbete för demokrati och mänskliga rättigheter är en grundläggande del i arbetet för att förebygga radikaliserings, både hos medborgarna och våra anställda. Utöver det pekar en del remissinstanser på att det främjande och förebyggande perspektivet inte är tillräckligt framträdande och inte i tillräckligt hög grad fokuserar på barn och unga. Barn och unga är särskilt utsatta för risker kopplade till radikaliserings påverkan och rekrytering och löper risk att fara illa i miljöer där radikaliserings och våldsbejakande extremism förekommer.

Definitionen av våldsbejakande extremism som lyfts fram i riktlinjen ses på lite olika sätt av remissinstanserna. En del tycker att definitionen är tydlig och underlättar avgränsningen och därmed prioriteringen av insatser och ansvar. En del remissinstanser anser att definitionen behöver vara tydligare för att underlätta det faktiska arbetet.

Flera remissinstanser välkomnar ett samlat grepp i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings och ser riktlinjen och de insatser som pekas ut som en ambitionshöjning som är relevant mot bakgrund av hur läges- och hotbilden ser ut samt förändringar i omvärlden. Flertalet remissinstanser delar bilden av att kommunens verksamheter har ett ansvar och är en viktig utförare av de åtgärder som pekas ut i

nationella riktlinjer och strategier. Riktlinjen ses som ett viktigt styrande dokument för att utveckla och stärka stadens förmåga att motverka och förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism och radikaliserings i Göteborg. Riktlinjen ses som ett välkommet initiativ för att kraftsamla mot antidemokratiska krafter som kan påverka barn och ungas uppväxtvillkor och att verksamheter som vänder sig till barn och unga skyddas från påverkan och inflytande från dessa krafter.

Remissinstanserna ställer sig bakom utgångspunkterna för riktlinjerna och behovet av att vi i staden tydligt, likvärdigt och långsiktigt motverkar de krafter som riskerar att undergräva demokratiska processer och människors rättigheter. Det finns därför stor respekt för syftet med riktlinjen och behovet av att ställa krav på, och ansvarsfördela, vissa inriktningar och åtgärder utifrån mandat och ansvarsområde. Samtidigt poängteras vikten av att staden behöver arbeta gemensamt för att underlätta varandras arbete.

Förslag till åtgärder för att motverka våldsbejakande extremism och radikaliserings

Lägesbilden som redovisades i tjänsteutlåtandet dnr 0330/20 utgjorde ett underlag till de föreslagna åtgärderna och riktlinjen. I remissutskicket till samtliga nämnder och styrelser ingick att även ta ställning till de föreslagna åtgärderna. De föreslagna åtgärderna var:

- Kommunens insatser och åtgärder bör fokuseras tydligare på att värna demokratin samt dess företrädare och institutioner. Begränsningar och hot mot människors grundläggande fri- och rättigheter är ett område som behöver uppmärksammas mer.
- Kunskapen om våldsbejakande extremism, systemhotande grupper och antagonistiska hot behöver öka bland kommunens anställda.
- Samverkan mellan olika aktörer både inom staden och med andra myndigheter och civilsamhälle är av stor vikt. Samverkan och genomförande av åtgärder ska hanteras inom befintliga strukturer för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet.
- Förvaltningsövergripande samverkan behöver stärkas med fokus på att följa trender, utbyta information om läget och för att konkretisera insatser.
- Kontrollen och uppföljningen av kommunala bidrag till föreningar och organisationer, uthyrning av lokaler och anordnande av arrangemang behöver stärkas. Ovanstående samverkansgrupp ska kunna utgöra ett stöd i arbetet med bedömningar och vägledning i arbetet.
- Nämnder och bolagsstyrelser ska ha en kontaktperson för samverkan gällande frågor som berör våldsbejakande extremism.
- Ett stödjande dokument med råd och rutiner bör utarbetas som tydliggör befintligt stöd och hur man ska agera vid misstankar om att individer befinner sig i riskzon för radikaliserings. Utgångspunkten för detta bör vara CVE:s verktyg för att identifiera radikaliserings.
- Metoder för att förebygga och upptäcka riskbeteende hos barn och ungdomar behöver utvecklas.

Flertalet remissinstanser har inte särskilt tagit ställning till åtgärderna, utan har behandlat frågan om riktlinjerna, som syftar till att ansvarsfördela ovanstående åtgärder. Av de remissinstanser som särskilt besvarat frågan om åtgärder är samtliga positivt inställda och tillstyrker de förslag på åtgärder som pekas ut i riktlinjen. Åtgärderna uppfattas som relevanta för att stärka kommunens arbete inom sakområdet. De synpunkter som lämnas

gällande åtgärderna rör det praktiska genomförandet av dem, utifrån gällande lagstiftning. De problemområden som lyfts är av desamma som lyfts i svaren gällande riktlinjen.

Generellt sett ses förslagen om kunskapshöjning, förvaltningsövergripande samverkan kring lägesbilder samt förstärkt samverkan med externa aktörer som viktiga åtgärder. Flera remissinstanser ser positivt på att riktlinjen lyfter upp och pekar ut att staden behöver arbeta med att utveckla metoder och verktyg för att förebygga och upptäcka riskbeteende hos barn och unga gällande radikaliserings.

Genomförande och uppföljning

Varje nämnd eller bolagsstyrelse ansvarar för implementering och genomförande av de stadenövergripande riktlinjerna. En viktig uppgift är att konkretisera riktlinjernas krav på insatser till förvaltnings- och verksamhetsnivå och därigenom möjliggöra genomförandet av dessa. De insatser och uppgifter som åligger respektive nämnd och styrelse ska tas omhand i ordinarie planering och uppföljning av verksamheten.

Inom ramen för kommunstyrelsens ansvar att stötta att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism ser stadsledningskontoret att flera av riktlinjens områden kan komma att hanteras inom den stadenövergripande samverkan som ska initieras.

Kommunstyrelsen ansvarar enligt riktlinjen för att följa upp arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. I uppföljningen ska stadens insatser och den lokala utvecklingen inom sakområdet ingå. I uppföljningen kommer även nationella och internationella trender och tendenser att ingå. Uppföljningen kommer att ske i samband med de centrala lägesbilderna som redovisas till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen av riktlinjerna på en övergripande nivå. Uppföljning av riktlinjen kommer att ske inom ramen för aktualitetsprövningen för att se att den kan tillämpas och att arbetet bedrivs i enlighet med den. Uppföljningen blir ett viktigt verktyg för fortsatt utveckling av arbetet.

Stadsledningskontorets bedömning

De problem som kan kopplas till våldsbejakande extremism tar sig flera olika uttryck och påverkar samhället på olika sätt. Olika samhällsinstitutioners förmåga att tillsammans möta dessa hot avgör i hög utsträckning samhällets totala förmåga att försvåra, förhindra och motverka dessa grupperns inverkan på det öppna demokratiska samhället.

Hotbilden från de våldsbejakande extremistiska miljöerna mot det öppna demokratiska samhället, dess institutioner och mot enskilda medborgare framkom i den lägesbild som låg till grund för arbetet med riktlinjen. Lägesbilden kan dock förändras och även definitionen av vilka grupperingar som inbegrips i begreppet våldsbejakande extremism. Staden behöver således öka sin riskmedvetandet och kunskap och på så sätt stärka sin förmåga i arbetet med att förebygga och förhindra att de våldsbejakande extremistiska miljöerna får fotfäste.

Göteborgs Stads olika verksamheter har en viktig roll att fylla i arbetet mot våldsbejakande extremism. Stadsledningskontoret delar remissinstansernas mening att de grundläggande rättigheterna aldrig får åsidosättas. Det är därför viktigt att betona att ett intensifierat fokus på att stärka förmågan i arbetet mot våldsbejakande extremism och

anti-demokratiska miljöer inte får ta sig uttryck i ett otillåtet förhållningssätt till individer eller grupper.

I stadsledningskontorets arbete med riktlinjen har vikten av kompetens kring våldsbejakande extremism och radikaliserings genomgående varit en central utgångspunkt. Kompetensutveckling och stöd kring detta är även efterfrågat av remissinstanserna. Stadsledningskontoret bedömer att en grundläggande kompetens i området bör erbjudas från centralt håll, men ser samtidigt att det är ovärderligt i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings att den grundläggande kunskapen omvandlas till verksamhets-specifik kunskap och vardagsnära handlingar där det krävs. Det är olika förutsättningar och olika grader av risker för de olika verksamheterna. Respektive verksamhet måste vara medvetna om risker samt identifiera kompetensbehov och åtgärda dem. Det är enligt riktlinjen ett ansvar som åligger samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande utbildningen som kommunstyrelsen föreslås få ansvar att ta fram bedöms ge en vägledning i vilken ytterligare kunskap respektive förvaltning eller bolag behöver inhämta utifrån sina verksamhetsfrågor.

Stadsledningskontoret bedömer att riktlinjen mot våldsbejakande extremism och radikaliserings, tillsammans med övriga uppdrag inom det trygghetskapande och brottsförebyggande området, kommer att bidra till att stärka stadens motståndskraft mot antidemokratiska och extremistiska krafter som begränsar invånarnas trygghet. Riktlinjen är en viktig del i en helhet som består av flera styrande dokument och åtgärder.

Christina Eide

Eva Hessman

Direktör Utveckling av stadens
verksamheter

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag att ta fram en aktuell lägesanalys av hotbilden samt ta fram en riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikalisering

§ 158, 0330/20, 1296/20, 0887/19

Beslut

Enligt stadsledningskontorets förslag med tillägg enligt yrkande från M, L, C och S:

1. Kommunstyrelsens uppdrag 2020-10-14 § 837 till stadsledningskontoret att återkomma med en aktuell lägesanalys av hotbilden från den islamistiska, andra religiösa grupper, den våldsbejakande autonoma miljön, samt mellan olika etniska grupper i Göteborg, förklaras fullgjort.
2. Kommunstyrelsen remitterar utan eget ställningstagande, stadsledningskontorets förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering, i enlighet med bilaga 3 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, till samtliga nämnder och styrelser, med begäran om yttrande senast 2021-05-20.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att komplettera remissunderlaget med förslagen till nya åtgärder för att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering som redovisas under rubriken "Förslag på åtgärder med anledning av läges- och hotbilden" i syfte att stämma av hur väl de föreslagna riktlinjerna samt arbetet i dag fångar upp dem.

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Kommunfullmäktiges uppdrag i budget för 2020 till kommunstyrelsen att, i samverkan med relevanta aktörer och utifrån nuvarande lägesbild över radikalisering och våldsbejakande extremism i Göteborg, ta fram förslag till nya åtgärder för att motverka den extrema miljön och förebygga radikalisering, förklaras fullgjort.

Tidigare behandling

Bordlagt den 10 februari 2021, § 97.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 15 december 2020.

Återremissyrkande från SD den 2 februari 2021.

Återremissyrkande från V och MP den 5 februari 2021.

Återremissyrkande från D den 3 mars 2021.

Tilläggsyrkande från M, L, C och S samt särskilt yttrande från KD den 10 februari 2021.

Yrkanden

Jörgen Fogelklou (SD) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från SD den 2 februari 2021.

Marina Johansson (S) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från M, L, C och S den 10 februari 2021 samt avslag på återremissyrkande från SD den 2 februari 2021, återremissyrkande från V och MP den 5 februari 2021 och återremissyrkande från D den 3 mars 2021.

Martin Wannholt (D) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från D den 3 mars 2021.

Daniel Bernmar (V) och Karin Pleijel (MP) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från V och MP den 5 februari 2021 samt avslag på stadsledningskontorets förslag, återremissyrkande från SD den 2 februari 2021, återremissyrkande från D den 3 mars 2021 och tilläggsyrkande från M, L, C och S den 10 februari 2021.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet från V och MP och finner att det avslagits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet från SD och finner att det avslagits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet från D och finner att det avslagits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på stadsledningskontorets förslag och finner att det bifallits.

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från M, L, C och S och finner att det bifallits.

Protokollsanteckning

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 10 februari 2021.

Reservation

Jörgen Fogelklou (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret
Skrivelse nr 33 till kommunfullmäktige

Dag för justering

2021-03-19

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Bilaga 2, Sammanställning av remissvar

Remissinstans	Beslut	Kommentar riktlinje	Kommentar åtgärder
Grundskolenämnden	Föreslår kommunstyrelsen att återremittera ärendet till stadsledningskontoret för vidare beredning, utifrån de förslag på ändringar och tillägg som framgår av förvaltningens yttrande.	Vidare beredning utifrån förslag på tillägg och åtgärder. Rekryterings och anställningsområdet behöver förtydligas och juridiska, etiska och moraliska aspekter ska belysas tydligare. Viktigt med kunskapshöjande insatser, behöver dock samordnas centralt. Efterlyser större stringens i riktlinjens utformning och sammanhang.	Förslagen på åtgärder och aktiviteter är bra men är bättre lämpade i ett styrande dokument av karaktären plan. Riktlinjen är för vagt utformad för att reglera handlandet i verksamheten eller visa hur uppgifter ska utformas.
Utbildningsnämnden	Avstyrka lydelsen ”...eller om det på annat sätt kan finnas samröre eller inflytande från individer, grupper och strukturer med koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer. Avstyrka lydelsen ”inom ramen för sitt rekryteringsarbete och anställningsprocess säkerställa att det finns rutiner som kan bidra till att upptäcka individer som kan ha en koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer.” Tillstyrka föreslagen riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och	Positivt att riktlinjen pekar på ansvar och avgränsar detta samt att den innehåller en definition av begrepp.	Förvaltningen bedömer att förslagen på åtgärder är relevanta med beaktande av de synpunkter som framförts.

	radikalisering i övriga delar, med förvaltningens synpunkter i beaktande.		
Förskolenämnden	Tillstyrker med beaktande av de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet. Översänder förvaltningens yttrande som sitt eget.	Riktlinjen är ett led i att stärka arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings och det är bra att ansvar förtydligas. Tydlighet efterfrågas kring hur samarbetet mellan olika förvaltningar och bolag ska bedrivas. Förvaltningen vill se att riktlinjerna också riktar sig mot grupper/miljöer som tydligt tar avstånd från demokratiska grundvärderingar och övriga grundläggande fri- och rättigheter.	Tillstyrker förslagen på åtgärder med beaktande av de synpunkter som framförts.
Socialnämnd Centrum	Tillstyrker förslaget om Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till KS.	Efterlyser en del förändringar, fördjupningar och klargöranden. Det finns behov av juridiska klargöranden, förtydligande av vissa föreslagna aktiviteter samt behov av en annorlunda ansvarsfördelning för ökad effekt av insatser.	Viktigt att tydligare ta i beaktande juridiska aspekter i en del av de föreslagna åtgärderna. Detta avser ex rekryteringsprocessen, fördelning av föreningsbidrag och framtagandet av lägesbilder.
Socialnämnd Sydväst	Tillstyrker förslaget om riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings, med reservation för de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande	Riktlinjen saknar ett tydligt demokrati- och mänskliga rättighetsperspektiv Ansvaret som åläggs förvaltningen gällande kompetensutveckling, ta fram lägesbilder och rekryteringsprocess kan kräva spetskompetens som inte finns inom varje socialnämnd.	Viktigt att tydligare ta i beaktande juridiska aspekter i en del av de föreslagna åtgärderna. Detta avser ex rekryteringsprocessen, fördelning av föreningsbidrag och framtagandet av lägesbilder.
Socialnämnd Nordost	Tillstyrker remissen gällande Göteborgs	Riktlinjen är en välkommen	Tveksamt om varje socialnämnd behöver

	Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings med reservation för de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.	ambitionshöjning för stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Krävs ytterligare stöd och information samt juridiska klargöranden för att omhänderta uppdragen kring rekryteringsprocessen, hantering av information samt uppföljning av föreningsbidrag.	en utpekad kontaktperson. Ansvaret för att genomföra utbildningsinsatser inom respektive förvaltning kan medföra ökade kostnader.
Socialnämnd Hisingen	Tillstyrker remissen med beaktande av de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.	Viktigt med en gemensam riktlinje för hela staden. Avgörande att det finns ett centralt ansvar för kompetenshöjning, samordning och utveckling. Förvaltningen saknar en tydlig demokrati och mänskliga rättighetsperspektiv.	Ställer sig bakom förslagen på åtgärder med beaktande av de synpunkter som framförts, särskilt inom områdena rekryteringsprocessen, kompetenshöjning och kontroll och uppföljning av kommunala bidrag.
Idrotts- och föreningsnämnden	Tillstyrker remissen gällande Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings och föreslagna åtgärder, med förbehåll för synpunkter som framförs i förvaltningens tjänsteutlåtande. Lämnar förvaltningens yttrande som sitt eget remissyttrande till stadsledningskontoret.	Riktlinjen är en bra grund för fortsatt arbete och stödjer denna. Särskilt viktigt med kunskapshöjning, stärkt samverkan och framtagande av lokala lägesbilder.	Föreslagna åtgärder är viktiga för att stärka förvaltningens möjligheter att arbeta med kontroll och uppföljning av föreningsbidrag.
Kulturnämnden	Tillstyrker förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.	Ser att det är viktigt att höja kunskapen, arbeta med sin riskhantering för att identifiera hot och öka samverkan med andra för att stärka förmågan.	Tillstyrker och ställer sig positiv till de föreslagna åtgärderna.

	Översänder förvaltningens yttrande som sitt eget remissyttrande till stadsledningskontoret.	Betonar att ett intensifierat fokus på att stärka förmågan i arbetet mot våldsbejakande extremism och anti-demokratiska miljöer inte får ta sig uttryck i ett otillåtet förhållningssätt till individer eller grupper, vare sig enligt diskrimineringslagen eller likställighetsprincipen.	
Nämnden för funktionsstöd	Tillstyrker remiss om Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings med de synpunkter som framkommer i förvaltningens tjänsteutlåtande.	Efterlyser ett tydligare juridiskt klagörande om det är förenligt med förvaltningens uppdrag att genomföra undersökningar. Förvaltningen ser inte idag en juridisk möjlighet att upprätta rutiner inom rekryterings och anställningsprocessen som är förenliga med grundlagsskyddade rättigheter. Förslag att stryka ansvaret från riktlinjen alternativt arbeta om den.	Förvaltningen ställer sig positiv till de åtgärder som stadsledningskontoret föreslår med anledning av hot- och lägesbilden.
Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning	Tillstyrker förslaget till riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.	Förvaltningen har inga större synpunkter på föreslagen riktlinje, men finner att det är viktigt att staden gemensamt såväl stöttar i arbete, tar fram stödmaterial och samordnar utbildningsinsatser.	Förvaltningen ställer sig positiv till föreslagna åtgärder.
Göteborg och Co	Förslag på riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikaliserings tillstyrks Förslag på åtgärder enligt bifogat missiv tillstyrks	Klustret ser ett behov av centrala utbildningsinsatser och stöd. Klustret ser ett behov av centrala rutiner och metoder som säkerställer ett enhetligt	Ser positivt på de insatser och åtgärder som identifieras i föreslagen riktlinje. Efterlyser ett förtydligande och stöd i hur föreslagna åtgärder ska kunna

	Yttrandet översänds till kommunstyrelsen.	förfarande i rekryteringsprocessen.	tillämpas för att förvaltningar och bolag ska ta sig an arbetet.
AB Framtiden	Tillstyrker förslaget till program med de synpunkter som framgår av bolagets remissvar.	Bolaget ställer sig generellt positivt till förslaget. Bolaget bedömer att vissa insatser gällande kunskapsstöd och utbildning med fördel kan samordnas inom staden, likväl som ansvaret att ta fram lägesbilder och rutiner.	Bolaget ställer sig positivt till det förslag på åtgärder som föreslås. De åtgärder som föreslås kräver i vissa fall samordning. Detta behöver förtydligas. Kunskapshöjande insatser och utbildning kan med fördel samordnas inom staden.
Nämnden för konsument- och medborgarservice	Avstyrker förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.	Fokus på att riktlinjen bör omarbetas och kompletteras. Förvaltningen ser att de delar som föreslagen riktlinje innehåller till stor del är relevanta. Föreslagen ansvarsfördelning bör ändras, de flesta åtgärderna behöver samordnas samt ytterligare konkretiseras. Föreslagen riktlinje är inte tillräckligt tydlig hur samordning ska ske.	Åtgärderna för att höja kunskapsnivån och upprätta en utbildningsplan bör ligga på central nivå och samordnas av SLK då det kräver särskild kompetens. Åtgärderna inom rekryteringsprocessen är förenade med risker avseende juridiska aspekter och behöver förtydligas.
Higab AB	Tillstyrker förslaget - med komplettering - på riktlinje mot våldsbejakande extremism med tillägget att synpunkterna i remissvaret beaktas i slutversionen. Att tillstyrka bedömningen över förslag på åtgärder.	Riktlinjen bör tydligare ta avstamp i de mänskliga rättigheterna. Förtydligande kring de juridiska perspektiven efterlyses kopplat till ansvaret i rekryteringsprocessen, lokaluthyrning, föreningsstöd.	De föreslagna åtgärderna är relevanta och bolaget ställer sig positivt till dessa. Åtgärdsförslagen bör kompletteras med förslag på det preventiva arbetet på samhällsnivå.

Kretslopp och vattennämnden	Avstår från att ta ställning till förslaget till riktlinje. Detta då nämndens verksamhet inte innefattar uppdrag med direkta kopplingar till riktlinjen.	Ser positivt på att riktlinjen pekar ut och utvecklar stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliseringsprocesser.	
Gryaab AB	Tillstyrker remissen med beaktande av de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.	Efterlyser ett centralt stöd gällande ansvaret i arbetet med rekryteringsprocessen.	
Göteborg stads kollektivtrafik AB	Tillstyrker remissen med beaktande av de synpunkter som framgår i tjänsteutlåtandet.	Påtalar risken för rättsosäkerhet och efterfrågar stöd i tillämpningen.	
Nämnden för Intraservice	Förslaget om Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliseringsprocesser tillstyrks.	Riktlinjen bidrar till att utveckla stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliseringsprocesser. Riktlinjen visar på kopplingen till andra styrande dokument samt visar tydligt på ansvarsfördelningen. Punkten som berör rekryteringsprocessen behöver förtydligas utifrån juridiska aspekter.	
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Göteborgs Stads förslag till riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliseringsprocesser tillstyrks.	Förvaltningen ställer sig positiv till riktlinjens övergripande intentioner och till de ansvarsområden som lyfter behovet av fördjupad kunskap och samverkan inom området. Förvaltningen menar att den framtagna riktlinjen gett upphov till frågor av juridisk karaktär som behöver undersökas och besvaras för att riktlinjen ska kunna antas.	

Byggnadsnämnden	Förslaget till riktlinje tillstyrks Tjänsteutlåtandet översänds till kommunstyrelsen som yttrande över remissen	Stadsbyggnadskontoret ser positivt på förslaget till riktlinje. Det är av vikt att stadsledningskontoret stöttar nämnder och styrelsers arbete genom gemensamma mallar och stödmaterial.	
Överförmyndarnämnden	Avstyrker förslag till Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Tjänsteutlåtandet översänds till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.	Förvaltningen ser att de delar som föreslagen riktlinje innehåller till stor del är relevanta. Föreslagen ansvarsfördelning bör ändras, de flesta åtgärderna behöver samordnas samt ytterligare konkretiseras. Föreslagen riktlinje är inte tillräckligt tydlig hur samordning ska ske. Föreslagen riktlinje bör sträva efter en tydligare likabehandling	Gällande åtgärden inom arbetet med rekryteringsprocessen så finns det vissa juridiska frågor som behöver förtydligas. För att uppnå intentionen i att identifiera vilket kunskapsbehov som finns krävs det särskild kompetens och stöd från en samordnande funktion.
Park- och naturnämnden	Tillstyrker stadsledningskontorets remiss gällande våldsbejakande extremism och radikalisering och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsledningskontoret.	Förvaltningen ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag till riktlinje. Förvaltningen gör dock bedömningen att några klargörande tillägg behöver göras, enligt följande: Förtydligande i hur man ska kunna säkerställa rättssäkra rutiner i ansvaret gällande rekryteringsprocessen. Ett förtydligande avseende vilken kunskapsnivå som ställs på förvaltningen gällande ansvaret med att identifiera kunskapsbehov i egna verksamheten.	Förvaltningen ser ett stort behov av samverkan och styrning från stadsledningskontoret i arbetet med våldsbejakande extremism.

Miljö- och klimatnämnden	<p>Tillstyrker Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över remiss Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings, till kommunstyrelsen</p>	<p>Förvaltningen ställer sig positiv till riktlinjen, och särskilt till att den tydliggör ansvarsfördelningen inom staden.</p> <p>Förvaltningen ser ett behov av kompetensutveckling inom området, den bör samordnas inom staden av stadsledningskontoret.</p> <p>Förtydligande i hur man ska kunna säkerställa rättssäkra rutiner i ansvaret gällande rekryteringsprocessen.</p>	
Trafiknämnden	<p>Tillstyrker förslaget utifrån trafikkontorets yttrande.</p> <p>Översänder trafikkontorets tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som trafiknämndens eget yttrande.</p>	<p>Förvaltningen ser positivt på förslaget till riktlinje samt förslag till nya åtgärder för att motverka den extrema miljön.</p> <p>Samverkan där flera parter ingår behöver ha en tydlig planeringsprocess för att kunna ta beslut och genomföra åtgärder.</p>	Förvaltningen ser positivt på de förslag till åtgärder som framförs.
Inköps- och upphandlingsnämnden	<p>Tillstyrker förslaget till Göteborgs stads riktlinje mot radikaliserings och våldsbejakande extremism.</p> <p>Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till Kommunstyrelsen.</p>	<p>En riktlinje kring förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings ger ett extra stöd i förvaltningens arbete i frågorna, särskilt inom nämndens arbete att nå mål inom den social dimensionen.</p>	
Arkivnämnden	<p>Tillstyrker förslaget till riktlinje mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.</p>		

Revisorskollegiet	Revisorskollegiet beslutar, att med beaktande av revisorernas oberoende och opartiska ställning avstå från att yttra sig över remiss; Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering
-------------------	---

Tidigare riktlinje	Reviderad riktlinje	Stadsledningskontorets bedömning
Kommunstyrelsens ansvarar för att:		
stadenövergripande ledning, uppföljning och strategisk utveckling av Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism.	stadenövergripande ledning, uppföljning och strategisk utveckling av Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings	Tydliggör att arbetet även avser radikaliserings.
	att tillhandahålla en uppdaterad och grundläggande utbildning om våldsbejakande extremism och radikaliserings för stadens verksamheter	I remissvaren har stöd i kompetensutveckling efterfrågats.
strategisk samverkan och samordning med andra myndigheter och organisationer på regional, nationell och internationell nivå.	strategisk samverkan och samordning med andra myndigheter och organisationer på regional, nationell och internationell nivå	Ingen ändring
att initiera en förvaltningsövergripande samverkan på hela stadennivå med fokus på att följa trender, utbyta information och bedriva omvärldsbevakning inom sakområdet.	att etablera en samverkan på hela stadennivå med fokus på att följa trender, utbyta information och bedriva omvärldsbevakning inom sakområdet	Samverkan ska inte bara initieras, utan även etableras. Den ska även inkludera representanter från bolagen, varför ordet förvaltningsövergripande bytts ut till hela stadennivå.
att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism	att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings	Stödet innefattar även arbetet mot radikaliserings.
årsvis uppföljning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism	uppföljning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings	Uppföljningen sker i samband med redovisning av centrala lägesbilder.
Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för:		
inom ramen för sin riskhantering ta reda på om den egna verksamheten är utsatt för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt kan finnas samröre eller inflytande från individer, grupper och	att inom ramen för sin riskhantering ta reda på om det i den egna verksamheten finns risk för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt finns risk för samröre eller inflytande, från individer och grupper med	Syftar till att ge en högre riskmedvetenhet kring våldsbejakande extremism.

strukturer med koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer.	koppling till våldsbejakande extremism	
inom ramen för sitt rekryteringsarbete och anställningsprocess säkerställa att det finns rutiner som kan bidra till att upptäcka individer som kan ha en koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer.	att säkerställa en följsamhet till stadens gemensamma anställningsprocess	Den gemensamma anställningsprocessen ska förhindra rekrytering av personer med konstaterad koppling till organiserad brottslighet eller våldsbejakande extremism.
förvaltningens/bolagets säkerhetschef ges fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism	att förvaltningens/bolagets säkerhetschef ges fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings	Ingen ändring
utse en kontaktperson med uttalat mandat för samverkan gällande arbetet mot våldsbejakande extremism	att bidra i stadenövergripande samverkan och för att en kontaktperson utses gällande arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings	Betonar vikten av att alla nämnder och styrelser bidrar i det gemensamma arbetet.
inom ramen för sin planering inventera och identifiera vilka kunskapsbehov som finns inom den egna organisationen samt upprätta en utbildningsplan för detta.	att inom ramen för sin planering inventera och identifiera vilka kunskapsbehov rörande våldsbejakande extremism och radikaliserings som finns inom den egna organisationen samt upprätta en utbildningsplan för att tillgodose behovet	Tydliggör att ansvaret för nämnder och styrelser gäller kunskapsbehov rörande våldsbejakande extremism och radikaliserings.
inom ramen för sin planering identifiera de samverkansstrukturer som är relevanta för den egna verksamheten.	att inom ramen för sin planering identifiera de samverkansstrukturer, såväl lokalt, regionalt och nationellt, som är relevanta för den egna verksamhetens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.	Tydliggör ansvaret för respektive nämnd/styrelse rätt att samverka lokalt, regionalt och nationellt i verksamhetens egna frågor.
De fyra socialnämnderna, Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, ansvarar för:		
genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism. Planeringen ska innehålla metoder för att arbeta med barn och ungdomar som är i riskzonen för att radikaliserars samt för att	att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Planeringen ska innehålla metoder för att arbeta med barn och ungdomar som är i riskzonen för att radikaliserars	Även radikaliserings ska ingå i planeringen, vilket stärker det förebyggande perspektivet. Tydliggör även att det proaktiva arbetet ska riktas mot barn och ungdomar som är i riskzonen för att

<p>arbeta proaktivt mot propaganda från våldsbejakande extremistiska miljöer på internet.</p>	<p>och innehålla ett proaktivt arbete för att minimera inverkan av propaganda från våldsbejakande extremistiska miljöer på internet.</p>	<p>radikaliseras. Tydliggör att det är inverkan av propaganda gentemot målgruppen som ska minimeras.</p>
<p>fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism ges till medarbetare inom den egna verksamheten.</p>	<p>att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering ges till medarbetare inom den egna verksamheten</p>	<p>Den fördjupade kunskapen ska även innehålla kunskap om radikalisering, vilket stärker det förebyggande perspektivet.</p>
<p>inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande uppdraget ta fram och löpande uppdatera lokala lägesbilder som identifierar problem kopplade till den våldsbejakande extremistiska miljön. De lokala lägesbilderna ska belysa miljöernas närvaro och aktiviteter. Lägesbilderna ska innehålla information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering där det finns misstankar om att det kan finnas kopplingar till våldsbejakande extremism.</p>	<p>att inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande uppdraget ta fram och löpande uppdatera lokala lägesbilder som identifierar problem kopplade till den våldsbejakande extremistiska miljön. De lokala lägesbilderna ska belysa de våldsbejakande extremistiska miljöernas närvaro och aktiviteter. Lägesbilderna ska innehålla information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering där det finns signaler om kopplingar till våldsbejakande extremism.</p>	<p>Ingen ändring.</p>
<p>på stadsområdesnivå erbjuda stöd till individer och oroliga anhöriga samt peka ut en kontaktpunkt för frågor om radikalisering och våldsbejakande extremism.</p>	<p>att på stadsområdesnivå erbjuda stöd till individer i riskzon för radikalisering och deras anhöriga samt säkerställa att det finns en kontaktpunkt för frågor om radikalisering och våldsbejakande extremism</p>	<p>Stödet ska riktas till individer i riskzon för radikalisering vilket stärker det förebyggande arbetet. Ordet orolig stryks då det inte är ett krav för att anhöriga ska få stöd.</p>
<p>erbjuda möjlighet för individer att hoppa av våldsbejakande extremistiska miljöer eller få stöd i att avradikaliseras.</p>	<p>att ge stöd till individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer eller få stöd i att avradikaliseras</p>	<p>Ingen ändring.</p>
<p>säkerställa rutiner för att stärka förmågan att kontrollera och följa upp att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som kan</p>	<p>att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner för att stärka förmågan att kontrollera och följa upp att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller</p>	<p>Den nya lydelsen syftar till att minimera risken för osakliga antaganden och tydliggör objektivitetsprincipen.</p>

ha koppling till våldsbejakande extremism.	organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism.	
Nämnden för funktionsstöd ansvarar för:		
genomföra verksamhetspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism.	att genomföra verksamhetspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering	Även radikaleringen ska ingå i planeringen, vilket stärker det förebyggande perspektivet.
ge fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism till medarbetare inom den egna verksamheten.	att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering ges till medarbetare inom den egna verksamheten	Den fördjupade kunskapen ska även innehålla kunskap om radikalisering, vilket stärker det förebyggande perspektivet.
Idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för:		
	att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering ges till medarbetare inom den egna verksamheten	För att möjliggöra riktlinjens ansvar enligt nedan bedöms fördjupad kunskap behövas.
säkerställa rutiner som syftar till att stärka förmågan för kontroll och uppföljning så att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som kan ha koppling till våldsbejakande extremism.	att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan för kontroll och uppföljning så att föreningsbidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism	Den nya lydelsen syftar till att minimera risken för osakliga antaganden och tydliggör objektivitetsprincipen.
säkerställa rutiner som syftar till att stärka förmågan att kontrollera så att kommunala lokaler inte hyrs ut till individer, organisationer och föreningar som kan ha koppling till våldsbejakande extremism.	att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan och följa upp så att kommunala lokaler inte hyrs ut till individer, organisationer och föreningar som har koppling till våldsbejakande extremism.	Den nya lydelsen syftar till att minimera risken för osakliga antaganden och tydliggör objektivitetsprincipen.
Nämnden för konsument- och medborgarservice ansvarar för:		
Inom ramen för sitt proaktiva demokratiuppdrag sprida information om demokratin som samhällsform och grundläggande mänskliga rättigheter.	att inom ramen för sitt proaktiva demokratiuppdrag sprida information om demokratin som samhällsform och grundläggande mänskliga rättigheter	Ingen ändring.

identifiera yrkeskategorier som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism samt upprätta en utbildningsplan för detta.	att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering samt upprätta en utbildningsplan för detta.	De yrkeskategorier som ska identifieras är inom nämndens egen verksamhet. Även kunskap om radikalisering ska ingå.
Förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för:		
genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism.	att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering	Planeringen ska även innefatta arbetet mot radikalisering, vilket förstärker det förebyggande arbetet.
identifiera yrkeskategorier som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism samt upprätta en utbildningsplan för detta.	att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikalisering samt upprätta en utbildningsplan för detta.	De yrkeskategorier som ska identifieras är inom nämndens egen verksamhet. Även kunskap om radikalisering ska ingå.

Göteborgs
Stad

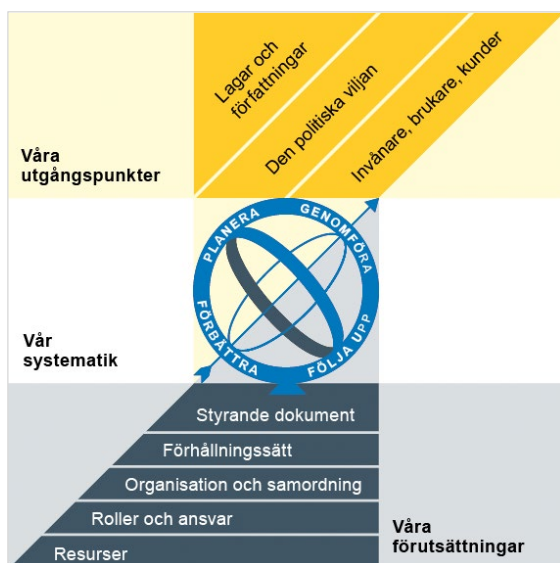
Göteborgs Stads riktlinje för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering

[Eventuell underrubrik]

Reglerande styrande dokument

Policy
► Riktlinje
Regel
Anvisning
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Gäller för:
Samtliga nämnder och styrelser i Göteborgs Stad

Diarienummer:
[Nummer]

Datum och paragraf för beslutet:
[Text]

Dokumentsort:
Riktlinje

Giltighetstid:
Tills vidare

Senast reviderad:
[Datum]

Dokumentansvarig:
Avdelningschef Trygghet och Samhälle

Bilagor:
[Bilagor]

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna riktlinje.....	4
Vem omfattas av riktlinjen.....	4
Bakgrund	4
Lagbestämmelser	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Vägledning och avsteg.....	6
Stödjande dokument.....	6
Definition av begrepp	7
Våldsbejakande extremism	7
Radikalisering.....	8
Riktlinje	9
Ansvarsfördelning.....	9

Inledning

Syftet med denna riktlinje

Syftet med Göteborgs stads riktlinje mot våldsbejakande extremism är att nämnder och bolagsstyrelser ska ha en god förmåga i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Riktlinjen förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers roller och ansvar samt vilka funktioner och vilken förmåga som krävs i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Riktlinjen är inte ett praktiskt stöd för hantering av händelser och ärenden. För detta ska varje berörd/utpekad nämnd och bolagsstyrelse ta fram en verksamhetspecifik planering baserat på riktlinjen.

Vem omfattas av riktlinjen

Denna riktlinje gäller tillsvidare för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Delägda bolag där Göteborgs Stad är majoritetsägare är skyldiga att förhålla sig till denna riktlinje.

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslutade 2019-05-29 § 431, att uppdra åt stadsledningskontoret att ta fram en riktlinje i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Göteborgs Stad, tillsammans med övriga kommuner, har ett ansvar och är en viktig utförare av de åtgärder som pekas ut i nationella riktlinjer och strategier för att motverka och förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings. Området våldsbejakande extremism och radikaliserings anknyter till flera verksamhetsområden som kommunen har ansvar för.

Lagbestämmelser

I Sveriges grundlag slås det fast att var och en ska, gentemot det allmänna, garanteras yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (2 kap. 1 § Regeringsformen). Bestämmelser om fri- och rättigheter finns även i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) som gäller som lag i Sverige. I grundlagen anges vidare att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet (1 kap. 9 RF). Bestämmelsen ger uttryck för en allmängiltig offentlighetsrättslig likabehandlings- och objektivitetsprincip. Principerna om likabehandling och objektivitet innebär mot bakgrunden av de grundlagsstadgade fri- och rättigheterna att en enskild till exempel inte får särbehandlas på grund av personliga förhållanden såsom tro, livsåskådning, ras, hudfärg, ursprung, kön, nationalitet, om det inte finns rättsligt stöd för det.

Såväl trygghetsfrämjande som brottsförebyggande arbete inryms i den allmänna kommunala kompetensen förutsatt att arbetet har anknytning till kommunens område eller dess medlemmar (2 kap. 1 § kommunallagen).

Kommunen har enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att enskilda som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § och 2 a kap. 1 § socialtjänstlagen). Kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen fullgörs av en eller flera socialnämnder (2 kap. 4 § socialtjänstlagen). Socialnämnderna har ett särskilt ansvar för att brottsutsatta och deras anhöriga får stöd och hjälp (5 kap. 11 socialtjänstlagen). Socialnämnderna har även ett särskilt ansvar för att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden. Socialnämnderna ska bland annat bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga får illa samt tillsammans med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs, uppmärksamma och verka för att barn och unga inte vistas i miljöer som är skadliga för dem (5 kap. 1 § socialtjänstlagen).

Enligt skollagen ska utbildningen inom skolväsendet förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen syftar bland annat till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare (1 kap. 4 § skollagen).

Diskrimineringslagen är tillämpbar bland annat inom arbetslivet och syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. (1 kap. 1 § Diskrimineringslagen).

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism har kopplingar till andra styrdokument för redan pågående arbete inom ett flertal olika uppdragsområden. Åtgärder och insatser inom dessa uppdrag har stor betydelse i arbetet med att motverka och förebygga våldsbejakande extremism.

Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism har kopplingar till andra styrdokument för redan pågående arbete inom ett flertal olika uppdragsområden. Åtgärder och insatser inom dessa uppdrag har stor betydelse i arbetet med att motverka och förebygga våldsbejakande extremism.

Nedan listas de styrande dokument som angränsar till denna riktlinje:

- Göteborgs Stads program för en jämlik stad
- Dialog och samarbete - ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete
- Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad

- Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck
- Göteborgs Stads plan mot rasism och hatbrott
- Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag
- Göteborgs Stads riktlinje för uthyrning av lokaler till förenings- och kulturlivet
- Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer
- Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor
- Göteborgs Stads riktlinje för säkerhetsåtgärder i planering av stadsmiljöer

Vägledning och avsteg

Avsteg från dessa riktlinjer ska beslutas av kommunstyrelsen. Nämnder och styrelser som begär avsteg från riktlinjerna ska precisera hur intentionerna i riktlinjen hanteras.

Stödjande dokument

Göteborgs Stad tillsammans med övriga kommuner är en viktig utförare av de åtgärder som pekas ut i nationella riktlinjer och strategier i uppdraget att motverka och förebygga våldsbejakande extremism och värna demokratin. Det finns vägledande dokument som beskriver statliga myndigheters och kommuners ansvar men också förslag på planering av arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

Program och rapporter som varit en viktig grund i framtagandet av Göteborgs Stads riktlinje mot våldsbejakande extremism och som kan utgöra ett fortsatt stöd för nämnder och styrelser i arbetet.

- Handledning och rekommendationer för att ta fram lokal lägesbild och handlingsplan (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2017).
- Nationella samordnarens slutbetänkande Värna demokratin mot Våldsbejakande extremism - hinder och möjlighet. (SOU 2017:110).
- Våldsbejakande extremism-stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna. (Socialstyrelsen, 2016) (KU 2015/01385/D).
- Våldsbejakande extremism-stöd för socialtjänstens arbete med återvändare och andra personer involverade i extremistiska miljöer (Socialstyrelsen, 2018)
- Om våldsbejakande extremism - socialtjänstens arbete med barn och unga. Till dig som är chef eller ska leda arbetet (Socialstyrelsen, december 2020)
- Våldsbejakande extremism - ett utbildningsmaterial för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna (Socialstyrelsen, 2020)
- Nationell strategi mot våldsbejakande extremism. (KU2016/01651/D).
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – nationell samordning och kommunernas ansvar (SOU2016:92) (Dnr Ku2017/00232/D)
- Våldsbejakande extremism och antidemokratiska budskap på internet (Statens medieråd 2017).
- Från ord till handlingsplan - en rapport om kommunala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism (SKL 2017).
- Att hantera våldsbejakande extremism. Ansvar och juridiska förutsättningar för kommunen (SKR, 2019)

- Råd vid lokaluthyrning. Demokratiska aspekter vid nyttjande av kommunala lokaler (SKR, 2018)
- Skydd mot fordonsattacker (SKR, 2018)
- Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35)
- Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism (SOU 2018:65)
- Barn och ungas erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism. (Barnombudsmannen KU 2016/02294/D).
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism-hinder och möjligheter (SOU 2017:110)
- Tillsammans mot brott (Regeringen 2016/17 126).
- Juridiska aspekter på våldsbejakande extremism (Center mot våldsbejakande extremism 2020)
- Våldsbejakande islamistiska miljön (Center mot våldsbejakande extremism 2020)
- Den autonoma miljön (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)
- Vit makt-miljön (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)
- Domar om vård enligt LVU, i ärenden med koppling till våldsbejakande extremism (Center mot våldsbejakande extremism, 2020)

Göteborgs Stads riktlinje utgår ifrån de rekommendationer och begreppsförklaringar som beskrivs i de nationella dokumenten.

Definition av begrepp

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt eller politiskt mål. Det kan tex röra sig om att med våld hindra andras demonstrations- och åsiktsfrihet, hot och våld mot meningsmotståndare eller hatbrott.

Enligt Säkerhetspolisens bedömningar (2020) finns det i huvudsak tre verksamma våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige.

- Den högerextrema miljön, *tidigare kallad vit makt-miljön*.
- Den vänsterextrema miljön, *tidigare kallad autonoma miljön*.
- Den våldsbejakande islamistiska miljön.

Utöver det finns det ensamagerande extremister som motiveras och inspireras till våldshandlingar av olika ideologier. Dessa individer behöver inte nödvändigtvis tillhöra nämnda grupper eller nätverk.

I Göteborg verkar, bor och vistas det personer och grupperingar från alla dessa miljöer. I Göteborg finns även individer, grupper och miljöer som tydligt tar avstånd från demokratiska grundvärderingar principen om människors lika värde.

Radikalisering

Begreppet våldsbejakande radikaliserings syftar här på den process då en person eller grupp börjar bejaka våld i politiskt eller ideologiskt syfte. Radikaliseringsprocessen är ofta komplex och kan ske samtidigt på både individ-, grupp- och samhällsnivå.

Riktlinje

Ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen ansvarar för:

- stadenövergripande ledning, uppföljning och strategisk utveckling av Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att tillhandahålla en uppdaterad och grundläggande utbildning om våldsbejakande extremism och radikaliserings för stadens verksamheter
- strategisk samverkan och samordning med andra myndigheter och organisationer på regional, nationell och internationell nivå
- att etablera en samverkan på hela stadennivå med fokus på att följa trender, utbyta information och bedriva omvärldsbevakning inom sakområdet
- att ge stöd till stadens nämnder och styrelser i frågor som berör arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- uppföljning av stadens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för:

- att inom ramen för sin riskhantering ta reda på om det i den egna verksamheten finns risk för otillåten påverkan, brottslighet, bidragsfusk, eller om det på annat sätt finns risk för samröre eller inflytande, från individer och grupper med koppling till våldsbejakande extremism
- säkerställa en följsamhet till stadens gemensamma anställningsprocess
- att förvaltningens/bolagets säkerhetschef ges fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att bidra i stadenövergripande samverkan och för att en kontaktperson utses gällande arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att inom ramen för sin planering inventera och identifiera vilka kunskapsbehov rörande våldsbejakande extremism och radikaliserings som finns inom den egna organisationen samt upprätta en utbildningsplan för att tillgodose behovet
- att inom ramen för sin planering identifiera de samverkansstrukturer, såväl lokalt, regionalt och nationellt, som är relevanta för den egna verksamhetens arbete mot våldsbejakande extremism och radikaliserings.

De fyra socialnämnderna, Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings. Planeringen ska innehålla metoder för att arbeta med barn och ungdomar som är i riskzonen för att radikaliseras och innehålla ett proaktivt arbete mot propaganda från våldsbejakande extremistiska miljöer på internet.
- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings ges till medarbetare inom den egna verksamheten

- att inom ramen för det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande uppdraget ta fram och löpande uppdatera lokala lägesbilder som identifierar problem kopplade till den våldsbejakande extremistiska miljön. De lokala lägesbilderna ska belysa de våldsbejakande extremistiska miljöernas närvaro och aktiviteter. Lägesbilderna ska innehålla information om geografiska platser, lokaler, verksamheter, propagandaspridning och rekrytering där det finns signaler om kopplingar till våldsbejakande extremism.
- att på stadsområdesnivå erbjuda stöd till individer i riskzon för radikaliserings och deras anhöriga samt säkerställa att det finns en kontaktpunkt för frågor om radikaliserings och våldsbejakande extremism
- att ge stöd till individer som vill lämna våldsbejakande extremistiska miljöer eller få stöd i att avradikaliseras
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner för att stärka förmågan att kontrollera och följa upp att föreningsbidrag och andra kommunala bidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism.

Nämnden för funktionsstöd ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings ges till medarbetare inom den egna verksamheten

Idrotts- och föreningsnämnden ansvarar för:

- att fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings ges till medarbetare inom den egna verksamheten
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan för kontroll och uppföljning så att föreningsbidrag inte betalas ut till föreningar eller organisationer som har koppling till våldsbejakande extremism
- att det finns dokumenterade och ickediskriminerande rutiner som syftar till att stärka förmågan och följa upp så att kommunala lokaler inte hyrs ut till individer, organisationer och föreningar som har koppling till våldsbejakande extremism.

Nämnden för konsument- och medborgarservice ansvarar för:

- att inom ramen för sitt proaktiva demokratiuppdrag sprida information om demokratin som samhällsform och grundläggande mänskliga rättigheter
- att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings samt upprätta en utbildningsplan för detta.

Förskolenämnden, grundskolenämnden och utbildningsnämnden ansvarar för:

- att genomföra verksamhetsspecifik planering för arbetet mot våldsbejakande extremism och radikaliserings
- att identifiera yrkeskategorier inom den egna verksamheten som ska erbjudas fördjupad kunskap inom sakområdet våldsbejakande extremism och radikaliserings samt upprätta en utbildningsplan för detta.